

נשמת • NISHMAT
מדרשה גבוהה ללימודי
תורה לנשים
ע"ש ג'יני שוטנשטיין (ע"ר)

THE JEANIE SCHOTTENSTEIN
CENTER FOR ADVANCED
TORAH STUDY FOR WOMEN

רח' ברל לוקר 26 א', שכונת פת, ירושלים 93282 • טל' 02-640-4333 • פקס 02-640-4353
26A Berel Locker St., Pat Neighborhood, Jerusalem 93282 • Tel: (02) 640-4333 • Fax: (02) 640-4353

האיסורים שהוטלו על איש האלהים מבטאים את העובדה שנבואתו סופית ואינה ברת שינוי, כשם שאיסור הירידה למצרים ממחיש שיציאת ישראל היא חד סיטרית, ולא נועדה להתבטל. ירבעם מבקש תחילה לפגוע באיש האלהים כדי לפגוע בנבואתו, ולאחר מכן מבקש לארחובביתו כדי לפתותו לעבור לצידו ובכך לבטל את נבואתו. זאת משום שהוא מזהה את הנבואה עם הנביא, כתפיסה הרווחת בקרב עובדי אלילים וכפי שסבורגם בלק, ולא עם שולחה – ה'. אולם שני נסיונותיו נדונו לכשלון.

בסופו של דבר, כאשר איש האלהים עובר על נבואתו מתוך שסבר, בטעות, שהנבואה עשויה להשתנות הוא הופך לכלי להמחשת תוקף הנבואה – באמצעות החמור והאריה העושים רצון קונם. בנקודה זו מבין גם הנביא הזקן את העיקרון, ורוכב שוב על חמורו אל איש האלהים, אולם במטרה הפוכה: בפעם הראשונה הוא שומע על המופת, ומבקש לבטל אותו ואת דבר ה' התלוי בו. אולם לאחר שקיבל את דבר ה' על ענשו של איש האלהים, הוא הבין שדבר ה' איננו תלוי באדם. ולכן, מששמע על המופת השני שהתרחש באיש האלהים במוותו, אמר מייד: איש האלהים הוא... כדבר ה' אשר דיבר לו. כעת מטרת הליכתו הפוכה לחלוטין: כאן ההשבה היא לשם קבורתו בבית אל. הוא מבקש לקברו ולספדו כיוון שהבין את טעותו, ולא זו בלבד אלא שהוא רוצה להקבר לצידו מתוך אמונה בקיומו של דבר ה' אשר דיבר. אם השיבה הראשונה סימלה את ביטול דבר ה', אזי השיבה השניה מסמלת את ביטול הביטול, והאמונה בתוקפו של דבר ה'. ואכן, הוא זוכה להינצל בזכות איש האלהים, שהוא קברו בעצמו, ובזכות אמונתו בדבר ה', בניגוד לשאר כהני הבמות שלא האמינו לדבר ה' ולכן נשרפו עליו.

ההקבלה לבלעם משמעותית כיוון שאלה שני הסיפורים העיקריים במקרא העוסקים ישירות במתח ואף בניגוד בין הנביא לנבואתו. תחילה נפרט את ההקבלות העיקריות בין הסיפורים, ולאחר מכן נבהיר את משמעותן במבנה הכולל של הסיפור:

א. אם תתן לי חצי ביתך – אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב. בשני המקרים מדובר על מלכים המנסים לגייס נביא לצרכיהם באמצעות פיתויו בטובות הנאה, והנביא מסרב לכך.

ב. חבישת החמור: בלעם חובש את חמורו, וכאן חובשים בניו של הנביא הזקן את חמורו פעמיים.

ג. הנביא הזקן הולך עם החמור כדי להעבירו על דבר ה', ואף מכחש לו בדבר ה', ולבסוף הופך לכלי ביד ה', השם בפיו דבר. כך גם בלעם ההולך לבלק כדי לקלל את העם אולם ה' שם בפיו ברכה.

נראה שמשמעות ההשוואה היא בפער בין הנביא לנבואתו. בשני המקרים ישנו שליט המבקש לרתום את כוחות הנביא לשירותו, בניגוד לרצון ה' שולחו. תשובתו של הנביא בשני המקרים זהה: הונו של המלך לא יוכל לגרום לנביא לבוא אליו, אלא רצון ה' הוא שיקבע זאת.